यूनाइटेड अजोड इन्स्योरेन्स लिमिटेड
United Ajod Insurance Limited
United by Trust
(साबिकका **यूनाइटेड इन्स्योरेन्स कं. (नेपाल) लि.** र **अजोड इन्स्योरेन्स लिमिटेड** एक आपसमा गाभिएर बनेको बीमक)
सि.टि.सी. मल, सातौं तल्ला, बागदरबार मार्ग, सुन्धारा, काठमाडौं, नेपाल
फोन: ०१-५३३३७४३, ५३४३३०३, ५३४४०१३, ५३४३०७३, टोल फ्रि नं.: १६६०-०१८६४९६
E-mail: info@unitedajodinsurance.com, Web: www.unitedajodinsurance.com

बाखा बीमालेख

यस बीमालेखमा उल्लेख भएको बाखापालनमा हुने क्षति बिरुद्ध बीमा गर्नको लागि बीमितले बीमाशुल्क भुक्तानी गरेको हुनाले द्विपक्षीय बीमा करारको रूपमा **यूनाइटेड अजोड इन्स्योरेन्स लिमिटेड** ले यो बीमालेख जारी गरेको छ ।

परिच्छेद -१
प्रारम्भिक

१. **बीमालेखको नाम र प्रारम्भः**

(१) यस बीमालेखको नाम 'बाखा बीमालेख' रहेको छ ।

(२) यो बीमालेख बीमितले बीमाशुल्क भुक्तानी गरे पश्चात् प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषाः**

विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस बीमालेखमा:-

(क) **'अप्रत्यक्ष क्षति'** भन्नाले बीमा गरिएको जोखिमको कारणले हुने अप्रत्यक्ष वा एउटा घटनाको परिणामस्वरूप हुने अन्य क्षति सम्झनु पर्छ ।

(ख) **'अभिलेख'** भन्नाले यस बीमालेखमा उल्लेख भएको बाखाको तोकिए बमोजिमको संक्रामक रोग बिरुद्धको खोप, उपचार तथा वंशावली अभिलेख राखिएको अभिलेख सम्झनु पर्छ ।

(ग) **'क्वारेन्टिन'** भन्नाले कुनै पशु, पशुजन्य पदार्थ, पशु उत्पादन सामग्रीमा कुनै रोग लागेको छ वा छैन भन्ने कुरा यकिन गर्न पशु, पशुजन्य पदार्थ, पशु उत्पादन सामग्रीलाई कुनै खास ठाउँमा तोकिएको अवधिभर परीक्षणको लागि एकैसाथ वा छुट्टाछुट्टै राख्ने काम सम्झनु पर्छ ।

(घ) **'घुम्ती चरन प्रणाली'** भन्नाले मौसमको अनुकूलता र चरन क्षेत्रको उपलब्धता अनुसार बाखालाई निश्चित समयको लागि एक स्थानबाट अर्को स्थान जस्तै वेशी वा लेकमा सारिने प्रणाली सम्झनु पर्छ ।

(ङ) **'दावी'** भन्नाले बीमा गरिएको वस्तुको क्षति बापत बीमितद्वारा माग गरिएको क्षतिपूर्ति रकम सम्झनु पर्छ ।

(च) **'दुर्घटना'** भन्नाले बाहिरी आँखाले स्पष्ट देख्न सकिने र सांघातिक माध्यमबाट हुने आकस्मिक र अप्रत्याशित घटना सम्झनु पर्छ ।

(छ) **'प्रस्तावक'** भन्नाले यस बीमालेखमा नाम उल्लेख भएको र यसै बीमालेख अन्तर्गत बीमा गरिएको बाखाको स्वामित्व भएको व्यक्ति वा संस्था भन्ने सम्झनु पर्छ ।

(ज) **'प्राविधिक जाँच सिफारिस'** भन्नाले बीमा गर्न प्रस्तावित बाखा स्वस्थ तथा बीमायोग्य छ वा छैन भनी सम्बन्धित प्राविधिकद्वारा अध्ययन, अवलोकन गरी सिफारिस गर्ने कार्यलाई सम्झनु पर्छ ।

(झ) **'प्राविधिक'** भन्नाले एस.एल.सी वा सो सरहको परीक्षा उत्तीर्ण गरी पशु विज्ञानमा कम्तीमा एक वर्षको तालिम प्राप्त वा पशु विज्ञान विषय लिई टी.एस.एल.सी., उत्तीर्ण गरेको वा पशु विज्ञान विषय लिई एस.एल.सी. वा सो सरहको परीक्षा उत्तीर्ण गरेको वा सोभन्दा माथिल्लो योग्यता प्राप्त व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

(ञ) **'पशु सेवा कार्यालय'** भन्नाले स्थानीय तह न.पा./गा.पा. मा रहेको पशु सेवा शाखा वा सम्बन्धित पालिका कार्यक्षेत्र रहेको प्रदेश मातहतको भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र सम्झनु पर्छ ।

(ट) **'बाखा'** भन्नाले यस बीमालेखको अनुसूचीमा उल्लेख भएका सबै प्रजातिका बाखा, बोका, खसी, पाठापाठी, च्यांग्रा, भेडा आदिको विवरण सम्झनु पर्छ ।

(ठ) **'बीमक'** भन्नाले बीमालेख जारी गर्ने बीमा कम्पनी सम्झनु पर्छ ।

(ड) **'बीमा अवधि'** भन्नाले बीमालेखको अनुसूचीमा उल्लेख भए अनुसार बीमा जोखिम स्वीकार गरिने अवधि सम्झनु पर्छ ।

(ढ) **'बीमाङ्क रकम'** भन्नाले बीमालेख बमोजिम बाखाको रक्षावरण गरिएको रकम सम्झनु पर्छ ।

(ण) **'बीमालेख'** भन्नाले बीमकले जारी गर्ने बाखा बीमालेख सम्झनु पर्छ र सो शब्दले रसिद, प्रस्ताव फाराम, अनुसूची र तालिका लगायत बीमालेखसंग संलग्न कागजात सम्झनु पर्छ ।

(त) **'बीमाशुल्क'** भन्नाले बीमालेखमा उल्लेख गरिएको बाखाको बीमा गरे बापत बीमितले बीमकलाई बुझाउनु पर्ने रकम सम्झनु पर्छ ।

(थ) **'बीमित'** भन्नाले बीमा गर्ने व्यक्ति वा संस्था सम्झनु पर्छ ।

(द) **'बीमाको विषयवस्तु'** भन्नाले बीमालेखको तालिकामा उल्लेख भए अनुसारको बाखा सम्झनु पर्छ ।

(ध) **'मूलभूत विवरण'** भन्नाले बीमा गरिएको वस्तुको जोखिमलाई फरक पार्न सक्ने महत्वपूर्ण विवरण सम्झनु पर्छ ।

(न) **'मृत्यु प्रमाणपत्र'** भन्नाले सम्बन्धित इजाजत प्राप्त पशु चिकित्सकले बाखाको मृत्यु भएको भनी लिखित रूपमा जारी गरेको प्रमाणपत्र सम्झनु पर्छ ।

(प) **'मृत्युको जानकारी वा निस्सा'** भन्नाले सम्बन्धित पशु सेवा प्राविधिकले बीमित बाखाको मृत्यु भएको व्यहोरा जनाई लिखित रूपमा गरेको सिफारिस सम्झनु पर्छ ।

(फ) **'रक्षावरण'** भन्नाले बीमालेखमा उल्लेख भएको बाखामा भएको क्षतिको क्षतिपूर्ति प्रदान गर्नको लागि बीमकले मञ्जुर गरेको अवस्था सम्झनु पर्छ ।

(ब) **'लापरवाही'** भन्नाले बीमितले बीमा गरिएको बाखालाई रोगका बिरुद्ध निर्धारित समयमा नै आवश्यक प्रतिरोधात्मक खोपहरू नलगाएको वा उचित स्याहार, हेरचाह र उपचार नगराएको वा व्यवस्थित खोर नबनाएको वा जानाजान हानि गर्न खोजिएको अवस्था सम्झनु पर्छ ।

(भ) **'संक्रामक रोग'** भन्नाले बीमालेखमा उल्लिखित रोग सम्झनु पर्छ र सो शब्दले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेका अन्य रोगलाई समेत जनाउँछ ।

(म) **'संकेत पट्टा'** भन्नाले बीमा गरिएको बाखालाई पहिचान गर्ने उद्देश्यले पशु प्राविधिकले लगाई दिने ट्याग, चिप्स, माइक्रो चिप्स, सील, क्यूआर कोड, बारकोड, आरएफ कोड जस्ता पहिचान खुल्ने सङ्केत वा प्रतीक चिन्ह सम्झनु पर्छ ।

(य) **'क्षति मूल्याङ्कनकर्ता'** भन्नाले यस बीमालेखमा भएको क्षतिको मूल्याङ्कन गर्ने व्यक्ति वा संस्था सम्झनु पर्छ ।

(र) **'क्षति मूल्याङ्कन प्रतिवेदन'** भन्नाले बीमक वा क्षति मूल्याङ्कनकर्ताले बाखापालनमा रक्षावरण गरिएको जोखिमबाट आर्थिक क्षति भएको भनी यकिन गरी दिएको प्रतिवेदन सम्झनु पर्छ ।

(ल) **'क्षति'** भन्नाले कुनै घटना घटी वा विपत्ति परी वा जंगली जनावरको आक्रमणबाट वा रोग वा कीरा लागि बीमा गरिएको वस्तुको हानि भई, बिग्रिई, नष्ट वा नाश भई हुने आर्थिक क्षति सम्झनु पर्छ ।

(व) **'क्षतिपूर्ति'** भन्नाले बीमालेखमा उल्लेख भए अनुरूप बीमकले बीमितलाई प्रदान गर्ने दावी वापतको रकम सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद–२
रक्षावरण

३. रक्षावरणः

देहायका कारणबाट बीमा गरिएको बाखामा बीमा अवधिभित्र उल्लिखित क्षति वा नोक्सानी भएमा बीमकले बीमाङ्क रकमको सीमाभित्र रही क्षतिपूर्ति प्रदान गर्नेछः-

(क) अग्निजन्य क्षतिः

(१) आगलागी वा अग्निको कारणले भएको क्षति

(ख) हावाजन्य क्षतिः

(१) हूरीबतासको कारणले भएको क्षति,

(२) आँधीबेहरी वा तूफानको कारणले भएको क्षति ।

(ग) पानीजन्य क्षतिः

(१) अतिवृष्टिको कारणले भएको क्षति,

(२) असिना, हिउँ वा तुषारोको कारणले भएको क्षति,

(३) बाढी वा डुबानको कारणले भएको क्षति,

(घ) भूमिजन्य क्षति,

(१) भूकम्पको कारणले भएको क्षति,

(२) पहिरो वा भू-स्खलनको कारणले भएको क्षति ।

(ङ) चट्याङ्गजन्य क्षतिः

(१) चट्याङ्गको कारणले भएको क्षति ।

(च) रोगजन्य क्षतिः

(१) रोगको कारणले भएको क्षति ।

(छ) आकस्मिक तथा दुर्घटनाजन्य वाह्य कारणहरूबाट हुने क्षतिः

(१) जंगली जनावरको आक्रमण (खाएर वा कुल्चिएर वा घिसारेर, खसालेर वा लछारेर) बाट भएको क्षति ।

४. अतिरिक्त सुबिधाः

यस बीमालेखमा उल्लेख गरिएको बीमा अवधिभित्र देहायको अवस्था सिर्जना भएमा दुर्घटना बीमा वापत बीमाङ्क रकम रु. २,००,०००।- (अक्षरेपी दुईलाख रूपैयाँ) बीमकले बीमितलाई भुक्तानी गर्नेछः-

(क) आत्महत्या बाहेक अन्य कुनै पनि दुर्घटनाको कारणले मृत्यु भएमा,

(ख) स्पाइनल इन्जुरीको कारण पुनः ठीक नहुने गरी रिढको हड्डी काम नलाग्ने भएमा,

(ग) एउटा हातको नाडीदेखि माथि पूरै हात काम नलाग्ने भएमा,

(घ) कुनै एउटा खुट्टाको गोलीगाँठोदेखि माथि पूरै खुट्टा काम नलाग्ने भएमा,

(ङ) दुवै आँखाको दृष्टि गुमेमा ।

परिच्छेद–३
अपवाद

५. अपवादः

(१) यस बीमालेखमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि बीमकले देहायका कारणबाट हुने क्षतिको क्षतिपूर्ति प्रदान गर्ने छैनः

(क) **अप्रत्यक्ष क्षतिः** बाखापालनबाट भएको क्षतिको कारणबाट हुने अन्य अप्रत्यक्ष क्षति भएमा,

(ख) **अधिकार प्राप्त निकायबाट पुऱ्याइएको क्षतिः** अधिकारप्राप्त निकायको आदेशमा बाखा नष्ट गरिएमा,

(ग) **विकीरणयुक्त पदार्थः** विकीरणयुक्त पदार्थ वा विकीरणयुक्त फोहोरको संसर्ग (कन्टामिनेशन) बाट क्षति भएमा,

(घ) **आणविक, रासायनिक तथा जैविक हतियारः** आणविक, रासायनिक तथा जैविक आम विनाशकारी हतियारको प्रयोगबाट क्षति भएमा,

(ङ) **युद्ध वा युद्ध सरहको अवस्थाः** सैनिक विद्रोह, शक्ति अपहरण, घेराबन्दी वा युद्ध, आक्रमण, विदेशी सैन्य कारवाही, वा कुनै युद्ध सरहको कारवाही वा गृहयुद्ध वा राजद्रोह वा सो सरहको अवस्थाको कारणले क्षति भएमा,

(२) **अन्य क्षतिः** देहायको कारणले भएको अन्य क्षतिको क्षतिपूर्ति बीमकले प्रदान गर्ने छैनः-

(क) बाखाको सम्बन्धमा सत्यतथ्य कुरा लुकाई, छिपाई झुट्ठा विवरण दिएको पाइएमा ।

(ख) बीमितले वा निजको एकाघरका परिवारका सदस्य वा कर्मचारी वा कामदारले जानाजान वा मनोरञ्जनको उद्देश्यले अथवा परीक्षण वा लापरवाहीको कारणले बाखामा क्षति पुऱ्याएमा ।

(ग) बीमितले वा निजको एकाघर परिवारका सदस्य वा कर्मचारी वा कामदारले रीइबीपूर्ण व्यवहारको कारणबाट बाखामा क्षति भएमा ।

(घ) बाखा हराएमा वा चोरी भएमा ।

(ङ) बाखाको शरीरमा लगाई राखिएको सङ्केत पट्टा बीमा दावीको अवस्थामा शरीरमा नभेटिएमा ।

(च) बीमा गरिएको बाखा प्रथम पटक बीमालेख जारी भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र रोगको कारणबाट मरेमा । तर, सोही बाखाको बीमा सोही बीमकमा पुन: बीमा वा नबीकरण गरिएको अवस्थामा यो व्यवस्था लागू हुने छैन ।

(छ) चरन, स्वास्थ्य उपचार र प्रजनन प्रयोजनको लागि पहाडको हकमा गोठदेखि बीस किलोमिटर र तराईको हकमा दश किलोमिटरभन्दा बढीको दूरीमा क्षति भएमा । तर, उच्च पहाडी र हिमाली क्षेत्र (पच्चीस सय मिटरभन्दा माथिको उचाइमा) घुम्ती चरन प्रणालीमा (Transhumance System) पालिएका बाखा र भेडाको हकमा यो व्यवस्था लागू हुने छैन ।

(३) बीमा गरिएको बाखा आफूले पालिएको ठाउँभन्दा भिन्नै भौगोलिक क्षेत्रमा स्थानान्तरण गर्नु परेमा बीमकबाट पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ । यदि बीमा कम्पनीबाट पूर्व स्वीकृति नलिई बाखा स्थानान्तरण गरिएको हकमा क्षति भएमा बीमा दावी भुक्तानी गर्न बीमक बाध्य हुने छैन ।

(४) बीमा गरिएको बाखा जुन प्रयोजनका लागि ल्याइएको हो सो भन्दा अन्य प्रयोजनमा प्रयोग गरेमा ।

परिच्छेद–४
बीमा सम्बन्धी शर्त

६. प्रस्ताव तथा स्वीकृति:

(१) बीमालेख जारी गर्न‘पूर्व बीमितले अनुसूची-१ बमोजिमको प्रस्ताव फाराम पूर्णरूपमा भरी बीमकलाई बुझाउनु पर्नेछ ।

(२) प्रस्ताव फाराममा उल्लेख भएको विवरणमा फरक पारी बीमालेख जारी गर्न पाइने छैन ।

(३) बीमकले बीमा अवधि समाप्त हुनु अगावै बीमा अवधि समाप्त हुन लागेको सूचना जुनसुकै माध्यमबाट बीमितलाई दिन सक्नेछ ।

७. प्राविधिक जाँच सिफारिसपत्र:

(१) बीमकले पूर्णरूपमा भरेको प्रस्ताव फाराम प्राप्त गर्दा अनुसूची-२ बमोजिम सम्बन्धित प्राविधिकबाट बीमा गर्न प्रस्तावित बाखा बीमायोग्य छ वा छैन भनी प्राविधिक जाँच वा सिफारिसपत्र प्राप्त गरेको हुनु पर्नेछ ।

(२) बीमालेख जारी भए पश्चात् प्राविधिकले बीमा अवधिभित्र बीमा गर्न सिफारिस गरेको बाखाको कम्तीमा एकपटक पुन: जाँच परीक्षण तथा निरीक्षण गरी सोको प्रतिवेदन बीमकलाई दिनु पर्नेछ र बीमकले उक्त जाँच परीक्षणको प्रतिवेदन समेत बीमालेखमा टाँस गरी राख्नु पर्नेछ ।

(३) प्राविधिकले बीमालेख जारी भए पश्चात् बीमा गरिएको बाखाको उपदफा (२) बमोजिम पुन: जाँच परीक्षण गर्दा बीमितले शर्तहरू पूरा नगरेको रहेछ भने बीमालेख स्वत: रद्द हुनेछ ।

८. बीमालेखमा प्रयोग भएका शब्दावलीको अर्थ:

(१) बीमालेख सहित बीमा प्रस्ताव फाराम, अनुसूची, तालिका, बीमाशुल्क भुक्तानी रसिद, अनुसूचीलाई एकमुष्ट बाखा बीमा करार वा बीमालेखको रूपमा बुझ्नु वा पढ्नु पर्नेछ र तिनलाई अलग्गै पढ्न, बुझ्न वा टुक्र्याएर बीमालेखको अर्थ लगाउन पाइने छैन ।

(२) यस बीमालेखमा प्रयोग भएका बीमासंग सम्बन्धित प्राविधिक शब्दावलीको अर्थ परिभाषा खण्डमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

९. बीमालेख रद्द हुने अवस्था:–

(१) देहायको अवस्थामा बीमकले बीमालेख रद्द गर्न सक्नेछ:-

(क) बीमितले बीमालेखको शर्त उल्लंघन गरेको,

(ख) बीमाको मूलभूत विवरण ढाँटेको वा गलत ढंगले उल्लेख गरेको,

(ग) बीमा गरेको वस्तुलाई उचित स्याहार, सम्भार नगरी गम्भीर लापरवाही गरेको,

(घ) बीमा गरेको वस्तु त्याग गरेको,

(ङ) गैरकानूनी तवरले बीमा गराएको,

(च) बीमायोग्य हित कायम नभएको ।

(२) कुनै बीमितले उपदफा (१) बमोजिमको कुनै कार्य गरेको पाइएमा सोको प्रमाण समेत संलग्न गरी बीमालेख रद्द गर्न सक्नेछ । तर, बीमालेख रद्द गर्नु अघि बीमकले बीमितलाई कम्तीमा सात दिनको लिखित स्पष्टीकरणको मौका दिनु पर्नेछ ।

(३) बीमकले उपदफा (२) बमोजिम बीमालेख रद्द गरेको प्रमाण सहित पन्ध्र दिनभित्र नेपाल बीमा प्राधिकरणमा जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

(४) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि बीमितले अनुरोध गरेमा बीमकले बीमालेख रद्द गर्नु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम बीमालेख खारेज गर्दा अनुदान प्राप्त नहुने बीमितलाई बाँकी अवधिको समानुपातिक बीमाशुल्क फिर्ता गर्नु पर्नेछ र अनुदान प्राप्त हुने बीमितलाई कुनै रकम फिर्ता गर्नुपर्ने छैन ।

(६) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि वास्तविक मूल्यभन्दा बढी रकमको बीमाङ्क कायम गरी बीमा गरिएको बीमालेख स्वत: रद्द हुनेछ र बीमकले सोको जानकारी नेपाल बीमा प्राधिकरणलाई तुरून्त दिनु पर्नेछ ।

१०. योगदान:

(१) यस बीमालेखबाट बीमा गरिएको बाखाको पूरा वा केही अंश अर्को कुनै पनि बीमालेखद्वारा बीमा गर्न पाइने छैन ।

(२) कुनै कारणवश बीमा गरिएको बाखाको बीमा अन्य बीमकमा समेत भएको रहेछ र त्यस्तो बाखाको आंशिक वा पूरा अंश दावी परेमा बीमकले आफ्नो भागको क्षतिपूर्ति रकम समानुपातिक रूपमा प्रदान गर्न‘पर्नेछ ।

११. प्रत्यासन:

(१) बीमा गरिएको बाखाको क्षति वापत बीमितले बीमक बाहेक अन्य पक्षबाट समेत क्षतिपूर्ति पाउने रहेछ भने बीमकबाट क्षतिपूर्ति प्राप्त गर्दा अन्य पक्षबाट क्षतिपूर्ति पाउने अधिकार बीमकलाई सुम्पनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कार्य गर्नका लागि अधिकार बीमितले बीमकलाई सुम्पनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम अन्य पक्षबाट क्षतिपूर्ति प्राप्त गर्नका लागि बीमकले जुनसुकै समयमा उपयुक्त र आवश्यक कारवाही गर्न सक्नेछ ।

१२. स्वामित्व परिवर्तन:

(१) बीमितले आफूले बीमा गरेको बाखाको स्वामित्व परिवर्तन वा हस्तान्तरण गरेको खण्डमा बीमकलाई तीस दिनभित्र जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जानकारी प्राप्त भए पश्चात् बीमकले तत्काल बीमालेखको नि:शुल्क नामसारी गरिदिनु पर्नेछ ।

(३) बीमित बाखाको स्वामित्व हस्तान्तरण भएको हकमा स्वामित्व हस्तान्तरण भई सम्बन्धित स्थानमा पुगेपछि मात्र बीमा प्रक्रियाको शुरूवात हुनेछ ।

(४) बेचबिखनको सन्दर्भमा भिन्नै भौगोलिक क्षेत्र तथा हावापानी भएको ठाउँबाट ल्याइएको बाखाको हकमा सातदिन पश्चात् मात्र बीमाको प्रक्रिया शुरू गरिनेछ ।

१३. बीमालेखको पुनर्स्थापना:

बाखा बीमालेख अन्तर्गत दावी परेपश्चात् बाँकी बीमाङ्क रकमको पुनर्स्थापना गर्न पाइने छैन ।

१४. बीमालेखको अवधि:

(१) बाखाको बीमालेख जारी गर्दा घण्टा र मिनेट समेत खुल्ने गरी मिति उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

(२) बीमालेखमा उल्लेख गरिएको बाहेकका बीमालेखहरू जारी गर्दा जारी भएको मिति र जोखिम प्रारम्भ भएको मिति फरक हुने गरी जारी गर्न पाइने छैन ।

(३) बीमालेखको अवधि समाप्त हुने मितिको मध्यरात बान्ह बजे बीमा अवधि समाप्त हुनेछ ।

१५. बीमकको कर्त्तव्य:

देहायका शर्त लगायत यस बीमालेखमा उल्लेख भएका सम्पूर्ण शर्तहरू बीमकले पालना गर्नु पर्नेछः-

(क) बीमालेख जारी गर्नु अघि बीमा गरिएको वस्तु समेटिएको विभिन्न कोणबाट खिचिएको स्थिर फोटो कम्तीमा पाँच वटा र कम्तीमा एक (१) मिनेटको भिडियो क्लिप प्रस्ताव फारामसंगै प्राप्त गरेको हुनु पर्नेछ ।

(ख) बीमकले पूर्णरूपमा भरिएको प्रस्ताव फाराम प्राप्त भएपछि मात्र बीमा प्रक्रिया शुरु गर्नु पर्नेछ ।

(ग) बाखा बीमालेख लिने बीमितको हकहित बिरुद्ध क्षति पुऱ्याउनु हुँदैन ।

(घ) बीमालेख जारी गर्दा वा बीमा दावी फछ्र्यौट गर्दा आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण विवरण तथा कागजात, फोटो तथा भिडियो आदि सुरक्षित रूपमा अभिलेख गरी राख्नु पर्नेछ ।

(ङ) बीमालेखमा उल्लेख गरिएको बीमादरको आधारमा बीमाशुल्क गणना गर्नु पर्नेछ ।

(च) बीमकले यस बीमालेख बमोजिम बाखाको बीमा गर्दा शर्त पूरा नगरी बीमा गरेको रहेछ भने बीमकले दावीको समयमा शर्त पूरा नभएको भनी दावी भुक्तानी अस्वीकार गर्न पाउने छैन ।

१६. बीमितको दायित्व:

(१) यस बीमालेखमा उल्लेख भएका सम्पूर्ण शर्तहरूको बीमितले पालना गर्नु पर्नेछ ।

(२) बीमा गरिएको बाखाको उचित स्याहार, रेखदेख गर्नुका साथै क्षति हुनबाट बचाउन उपयुक्त सावधानीका उपायहरू अपनाउनु पर्नेछ ।

(३) बीमितले दावी, छानबिन, अनुसन्धान वा क्षति मूल्याङ्कनको क्रममा प्रहरी, बीमक तथा अन्य अधिकार प्राप्त निकायलाई पूर्ण रूपमा सहयोग गर्नु पर्नेछ ।

(४) दावी यकिन गर्नका लागि बीमितले आवश्यक प्रमाण जुटाउन बीमकलाई सहयोग गर्नु पर्नेछ ।

१७. आंशिक बीमा गर्न नपाइने:

यस बीमालेख अनुसार बीमा गरिने बाखाहरूको आंशिक बीमा गर्न पाइने छैन ।

परिच्छेद - ५

बीमाङ्क तथा बीमाशुल्क

१८. बीमाङ्क निर्धारण:

(१) यस बीमालेख बमोजिम गरिने बाखाको बीमाङ्क निर्धारण गर्दा बीमित, बीमक र पशु सेवा प्राविधिकको आपसी सहमतिमा कायम गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम बीमाङ्क रकम कायम गर्दा स्थानीय प्रचलित बजार मूल्यभन्दा बढी हुनु हुँदैन ।

(३) विदेशबाट आयातीत बाखाको बीमाङ्क निर्धारण गर्दा अनिवार्य रूपमा विदेशमा पैसा पठाएको प्रमाणपत्र, वंशावली अभिलेख (Pedigree Record), बीजक, ढुवानीको निस्सा, राजस्व तिरेको कागज, प्रचलित कानुन बमोजिम जारी गरिएको क्वारेन्टिन प्रमाणपत्र आदि पेश गरिएको हुनु पर्नेछ ।

(४) बोयर र बोयर क्रस बाखाको हकमा प्रारम्भिक चरणबाट नै फार्म अभिलेख कायम गरिएको हुनु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिमको अभिलेखको ढाँचा अनुसूची-३ बमोजिम हुनु पर्नेछ र सो अभिलेख भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्रले र सो केन्द्र नभएको खण्डमा सम्बन्धित पशु सेवा कार्यालयले प्रमाणित गरेको हुनु पर्नेछ ।

१९. बीमाङ्क परिवर्तन:

(१) बीमालेख जारी भइसके पश्चात् बीमाङ्क रकम परिवर्तन गर्न पाइने छैन ।

(२) बीमा अवधिभित्र बीमा गर्नु पर्ने बाखा थप गर्नु परेमा त्यसरी थप गरिने बाखाको लागि छुट्टै बीमालेख जारी गर्नु पर्नेछ ।

२०. बीमाशुल्क गणना:

(१) यस बीमालेख अनुसार जारी हुने बाखाको बीमाशुल्क बीमाङ्कको आधारमा देहाय बमोजिम कायम गरिनेछः-

(क) एक महिना (एकतीस दिन) देखि तीन महिना (नब्बे दिन) सम्मको पाठापाठीको हकमा बीमाङ्क रकमको सात प्रतिशतका दरले बीमाशुल्क लाग्नेछ ।

(ख) तीन महिनामाथि (एकानब्बे दिन) देखि पाँच वर्षसम्मका बाखाको हकमा पाँच प्रतिशतका दरले बीमाशुल्क लाग्नेछ ।

(ग) पाँच वर्षभन्दा माथि सात वर्षसम्मका बाखाको हकमा सात प्रतिशतका दरले बीमाशुल्क लाग्नेछ ।

(२) यस बीमालेख बमोजिम बीमाशुल्क गणना गर्दा अनुसूची-४ बमोजिमको बीमा गरिने बाखाको विस्तृत विवरण तथा बीमाशुल्क गणना तालिकामा प्रष्टसंग उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

(३) यस बीमालेखमा उल्लेख भएको दुर्घटना बीमा बापत बीमाशुल्क प्रति बीमित पाँच सय रूपैयाँ लाग्नेछ ।

(४) एक वर्षभन्दा कम अवधिको बीमालेखको लागि समेत उपदफा (३) मा उल्लेख गरिएको दुर्घटना बीमा वापतको बीमाशुल्क कायम गरिनेछ ।

(५) बाखापालनको लागि प्रयोग हुने खोर वा भौतिक सम्पत्तिको नेपाल बीमा प्राधिकरणबाट जारी सम्पत्ति बीमा निर्देशिका, २०७५ मा तोकिएको दर बमोजिम गरिनेछ र यसमा अनुदान प्राप्त हुने छैन ।

२१. बीमाशुल्क भुक्तानी:

(१) बीमितले बीमाशुल्क भुक्तानी गरेको रकम बीमकको बैंक खातामा जम्मा भएको प्रमाण बीमकले प्राप्त नगरेसम्म बीमालेख जारी गर्न पाइने छैन ।

२२. सामूहिक बीमा:

(१) बाखा बीमा सामूहिक रूपमा गर्न सकिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सामूहिक बीमालेख जारी गर्दा बीमालेख धारक संस्थाले प्रत्येक बीमितको छुट्टाछुट्टै प्रस्ताव फाराम भर्नु पर्नेछ ।

(३) सामूहिक रूपमा गरिएको बाखा बीमाको हकमा बीमालेखमा आबद्ध प्रत्येक व्यक्तिको छुट्टाछुट्टै दुर्घटना बीमा गरेको हुनु पर्नेछ ।
(४) सामूहिक बीमा गर्ने प्रयोजनका लागि मात्र संस्था वा समूह गठन गर्न पाइने छैन ।

२३. दावी रहित छूट सम्बन्धी व्यवस्थाः

दावी रहित छूट सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) बीमालेख अन्तर्गत कुनै दावी नपरेको अवस्थामा बीमालेख प्रथम पटक नबीकरण गर्दाको बखत ५% (पाँच प्रतिशत),
(ख) दोस्रो पटक नबीकरण गर्दाको बखत ७% (सात प्रतिशत),
(ग) तेस्रो पटक नबीकरण गर्दाको बखत बीमाशुल्कको १०% (दश प्रतिशत) दावी रहित छूट प्रदान गरिनेछ ।

स्पष्टीकरणः यस दफाको प्रयोजनका लागि 'नबीकरण' भन्नाले सोही बीमकमा सोही वस्तुको पुनः बीमा गराउने कार्य सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद–६
बाखा बीमालेख सम्बन्धी प्राविधिक व्यवस्था

२४. पालना गर्नु पर्ने व्यवस्थाः

(१) बीमितले बाखापालन गर्दा देहायका व्यवस्था पालना गर्नु पर्नेछः-

(क) एक महिनादेखि सात वर्ष उमेरसम्मको बाखाको बीमा गर्न सकिनेछ ।
(ख) बीमाको समयमा सबै बाखाहरू स्वस्थ तथा कुनै चोटपटक (फ्रयाक्चर नभएको, घाउ नभएको, लङ्गडो नभएको वा अन्य कुनै रोग आदि) नभएको हुनु पर्नेछ ।
(ग) उमेर र तौल अनुसार पाठापाठीहरूको हकमा एक महिनाको उमेर समूहलाई तथा वयस्क बाखाको हकमा तीन महिनाको अन्तरालमा आन्तरिक परजीवी विरूद्ध औषधि खुवाइएको हुनुपर्नेछ र तीन महिना र सो भन्दा माथि उमेर समूहमा पी. पी. आर. (Goat Plague) रोग बिरुद्धको खोप लगाएको प्रमाण बीमा प्रस्ताव फाराम साथ पेश गरेको हुनु पर्नेछ ।
(घ) बाखामा लगाइने पी. पी. आर. खोपको प्रमाणित प्रति सम्बन्धित पशु सेवा कार्यालयबाट लिएको हुनु पर्नेछ ।
(ङ) पच्चीस वा सोभन्दा माथिको संख्यामा पालन गरिएका बाखाको हकमा देहाय बमोजिमको व्यवस्था पालना गरेको हुनु पर्नेछः-
  (१) आन्तरिक परजीवी विरुद्ध औषधि खुवाइएको हुनु पर्नेछ ।
  (२) तीन महिना उमेर समूहको र चार महिना उमेर समूहको हकमा क्रमशः पी.पी.आर. (Goat Plague) र संक्रामक रोग खोरेत (FMD) विरुद्धको खोप लगाएको हुनुपर्नेछ ।
  (३) उपदफा (२) बमोजिमको खोपको अभिलेख सम्बन्धित पशु सेवा कार्यालयबाट प्रमाणित गराई बीमकलाई उपलब्ध गराए पश्चात् मात्र बीमालेख जारी गर्न सकिनेछ ।
  (४) वयस्क बाखाको खोर प्रदेश सरकार मातहतको सम्बन्धित पशु सेवा कार्यालयले तोकिएको न्यूनतम मापदण्ड बमोजिम हुनु पर्नेछ । तर, २५०० मिटर उचाइभन्दा माथिको उच्च पहाडी क्षेत्रको हकमा यो व्यवस्था लागू हुने छैन ।
(च) बीमा गरिएको वस्तुलाई बीमा नगरिएको वस्तुबाट छुट्टाछुट्टै राख्ने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
(छ) बाखाको लागि स्वच्छ, पर्याप्त आहार, पानी र सुरक्षित तथा व्यवस्थित खोरको व्यवस्था गरेको हुनु पर्नेछ ।
(ज) प्रजननका लागि पालिएको बाखाको हकमा छुट्टै खोरको साथै आवश्यक मात्रामा घाँस, दाना र प्रशस्त पानीको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
(झ) हाडनातामा हुने प्रजननबाट (Inbreeding) उत्पादनमा पर्ने नकारात्मक प्रभावबाट जोगिन प्रजननका लागि राखिएको बोकालाई प्रत्येक एक वर्ष छ महिना (डेढ वर्ष)को अन्तरालमा सो स्थानबाट हटाई अर्को बोकाको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
(ञ) बीमित बाखामा पशु सेवा प्राविधिकबाट संकेतपट्टा लगाएको हुनु पर्नेछ र बीमित बाखामा लगाएको सङ्केतपट्टा कुनै कारणवश हराएमा सोको जानकारी तत्काल बीमकलाई दिनु पर्नेछ ।
(ट) जंगली जनावरबाट भएको आक्रमणको कारणबाट बीमा गरिएको बाखामा लगाइएको सङ्केतपट्टा वा अवशेष फेला पार्न नसकेको हकमा जिल्ला वन कार्यालय वा मातहतका कार्यालयको सिफारिस वा निकुन्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षण भएको ठाउँमा निकुन्ज वा वन्यजन्तु आरक्षणबाट क्षतिपूर्ति नलिएको प्रमाणपत्र पेश गर्नु पर्नेछ ।
(ठ) प्राविधिकको परामर्श अनुसार बाखालाई स्वस्थ र निरोगी राख्नु पर्नेछ र कुनै रोग लागेमा वा अस्वस्थ भएमा तत्काल आफ्नै खर्चमा उचित रेखदेख, रोकथाम वा उपचार गराई सोको प्रमाण सुरक्षित राख्नु पर्नेछ ।
(ड) बीमकले चाहेको समयमा बीमकको प्रतिनिधिलाई जुनसुकै समयमा परीक्षण वा निरीक्षण गर्न दिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद–७
दावी सम्बन्धी प्रक्रिया

२५. क्षतिको सूचनाः

(१) यस बीमालेखले रक्षावरण गरेको जोखिमहरूका कारणबाट बाखामा क्षति भएमा क्षति भएको बाटोको म्याद बाहेक तीन दिनभित्र बीमितले बीमकलाई टेलिफोन, फ्याक्स, इमेल, एस.एम.एस., लिखित पत्र वा अन्य कुनै माध्यमबाट सोको जानकारी गराउनु पर्नेछ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिमको जानकारी प्राप्त भएको अड्चालीस घण्टाभित्र बीमक वा बीमकको प्रतिनिधिले निरीक्षण गर्न सक्ने हुँदा सो अवधिसम्म क्षति भएको स्थानलाई सुरक्षित गरी राख्नु पर्नेछ ।
(३) बीमितले दावी भुक्तानी प्रक्रियाको लागि देहायको कागजातहरू संलग्न गरी बीमक समक्ष पेश गर्नु पर्नेछः-

(क) पूर्ण रूपले भरिएको दावी फाराम ।
(ख) पूर्ण क्षतिको हकमा सक्कल बीमालेखको प्रति र आंशिक क्षतिको हकमा बीमालेखको छाँयाप्रति ।
(ग) कम्तीमा पाँचजना छिमेकको सर्जमिन मुचुल्का (मुचुल्कामा हस्ताक्षर गर्ने सबैको नाम थर, ठेगाना र सम्पर्क नम्बर समेत खुलाई) ।
(घ) स्थानीय तह मातहतको सम्बन्धित पशु सेवा कार्यालयको सिफारिस ।
(ङ) बाखामा लगाइएको सङ्केतपट्टा र सो देखिने गरी बाखा सहितको फोटो ।
(च) कुनै संक्रामक रोगको कारणबाट अड्चालीस घण्टाभित्र पाँच वटा वा सोभन्दा बढी बाखा समान लक्षणहरू देखाउँदै मरेमा नमूना (Sampling) को आधारमा पोस्टमार्टमको रिपोर्ट ।

२६. **दावी फछ्र्यौट सम्बन्धी व्यवस्था:**

(१) बीमकले आफू समक्ष परेको बाखाको बीमा दावीको तत्काल छानबीन प्रक्रिया प्रारम्भ गर्नु पर्नेछ ।

(२) बीमा दावी सम्बन्धी जानकारी वा सूचना प्राप्त भएपछि बीमकले दावी भुक्तानी प्रक्रिया पूरा गर्न बीमितलाई सहयोग गर्नु पर्नेछ ।

(३) बीमक आफैंले क्षति मूल्याङ्कन गर्ने अवस्थामा बाहेक उपदफा (१) बमोजिम दावी सम्बन्धी आवश्यक कागजात प्राप्त भएपछि बीमितले क्षतिको जानकारी दिएको बढीमा सात दिनभित्र बीमकले क्षति मूल्याङ्कनकर्तालाई खटाउनु पर्नेछ ।

(४) क्षति मूल्याङ्कनकर्ताले बीमा गरिएको वस्तुको क्षति स्पष्ट देखिने गरी विभिन्न कोणबाट आफैंले खिचेको कम्तीमा पाँचवटा फोटो र कम्तीमा एक मिनेटको भिडियो क्लिप क्षति मूल्याङ्कन प्रतिवेदनसंगै संलग्न गरेको हुनु पर्नेछ । तर, क्षति मूल्याङ्कनकर्ताले परिस्थितिजन्य अवस्थामा क्षतिको फोटो र भिडियो क्लिप आफैले खिच्न नसकेको अवस्थामा बीमितले खिचेको सम्बन्धित क्षतिको कम्तीमा पाँच वटा फोटो र कम्तीमा एक मिनेटसम्मको भिडियो क्लिप समावेश गर्न सकिनेछ ।

(५) क्षति मूल्याङ्कनकर्ताले आफूलाई क्षति मूल्याङ्कन गर्न खटाएको पन्ध्र दिनभित्र अनुसूची-५ बमोजिम भौतिक वा विद्युतीय स्वरूपमा क्षति मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गरी बीमक समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

(६) क्षति मूल्याङ्कनकर्ताले गलत मूल्याङ्कन गरेको वा कृषि, पशुपन्छी तथा जडिबुटी निर्देशिकाको बर्खिलाप हुने गरी कुनै कार्य गरेको पाइएमा बीमकले क्षति मूल्याङ्कनकर्ताका लागि नेपाल बीमा प्राधिकरणको स्वीकृतिमा पुन: अर्को मूल्याङ्कनकर्तालाई खटाउन सक्नेछ ।

(७) बीमक आफैंले क्षति मूल्याङ्कन गर्नसक्ने अवस्थामा समेत उपदफा (५) बमोजिमको अवधिभित्र क्षति मूल्याङ्कन गरी सक्नु पर्नेछ ।

(८) क्षति मूल्याङ्कनकर्ताले क्षति मूल्याङ्कन प्रतिवेदन पेश गरेको पैंतीस दिनभित्र बीमकले दायित्व यकिन गरी बीमितलाई दावी भुक्तानी गर्नु पर्नेछ र बीमितले दावी वापत रकम नपाउने रहेछ भने कारण सहित लिखित जानकारी बीमितलाई दिनु पर्नेछ ।

(९) उपदफा (८) बमोजिम बीमकले दावी भुक्तानी गर्दा घटना घटेको समयमा भएको वास्तविक क्षति वा बीमाङ्क रकम जुन कम हुन्छ सो बराबरको रकममा अधिक वापतको रकम कट्टा गरी दावी भुक्तानी गर्नु पर्नेछ ।

२७. **दावी भुक्तानी तालिका:**

(१) यस बीमालेखमा उल्लेख गरिएको एक महिना (एकतीस दिन) देखि तीन महिना (नब्बे दिन) सम्मका पाठापाठीको हकमा दावी भुक्तानी तालिका बमोजिम भुक्तानी गरिनेछ ।

(२) दुग्ध प्रयोजनका लागि पालिने बाखाको हकमा दुवै थुन खराब वा पूर्णरूपले अनुत्पादक भएमा बीमकले बीमाङ्क रकमको पचास प्रतिशत र एउटा थुन खराब भई त्यसबाट दुग्ध उत्पादन नभएको हकमा बीमाङ्क रकमको पच्चीस प्रतिशत तथा बाँझोपन भएमा बीमाङ्क रकमको तीस प्रतिशत रकम भुक्तानी गर्नु पर्नेछ । तर, बाखाको बाँझोपनको सम्बन्धमा बीमितले बीमा गरेको वस्तुभाउको औसत गर्भधारण समयावधि १५० (एकसय पचास) दिनभन्दा पूर्व बीमा दावी गर्न पाउने छैन र बाँझोपन भई निको नहुने अवस्थामा पुगेको बाखाको पशु चिकित्सक वा प्रजनन विज्ञबाट प्रमाणित गरेको कागजात समावेश गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद -८
विविध

२८. **अधिक:**

(१) यस बीमालेख अन्तर्गत कुल दावीयोग्य रकमको पाँच प्रतिशत वा रु. दस हजारमध्ये जुन कम हुन्छ सो रकम घटाएर बीमा दावी भुक्तानी गर्नु पर्नेछ ।

(२) प्रजनन प्रयोजनका लागि पालिएको बाखाको हकमा उपयुक्त प्रजनन् (१ देखि ५ वर्ष) अवधिभित्र यदि पूर्ण रूपले प्रजननका लागि अयोग्य ठहरिएमा बीमकले बीमाङ्क रकमबाट मासुको मूल्य (live weight) को आधारमा र अधिक वापतको रकम घटाएर भुक्तानी गर्नु पर्नेछ । तर, प्रजनन लागि अयोग्य ठहर लिखित रूपमा पशु चिकित्सक वा सम्बन्धित प्रजनन विज्ञले प्रमाणित गरेको हुनु पर्नेछ ।

२९. **विवाद समाधान:**

(१) देहायका कुनै अवस्था आइपरेमा बीमितले विस्तृत विवरण खुलाई नेपाल बीमा प्राधिकरणमा उजुरी दिन सक्नेछ:-

(क) बीमकले दावी वापतको निवेदन लिन अस्वीकार गरेमा,

(ख) बीमकले दावी वापतको रकम दिन अस्वीकार गरेमा,

(ग) बीमकले बीमितलाई भुक्तानी गर्न लागेको दावी वापतको रकम कम भएको भन्ने बीमितलाई लागेमा,

(घ) बीमित वा बीमालेख धारक बाहेक अन्य पक्षलाई दावी वापतको रकम भुक्तानी गर्न आँटेमा वा भुक्तानी गरेमा,

(ङ) बीमा दावी सम्बन्धमा अन्य कुनै विवाद उत्पन्न भएमा ।

(२) बीमा दावी सम्बन्धमा नेपाल बीमा प्राधिकरणले गरेको निर्णय उपर चित्त नबुझेमा निर्णय प्राप्त भएको मितिले ३५ (पैंतीस) दिनभित्र उच्च अदालतमा पुनरावेदनका लागि उजुरी दिन सकिनेछ ।

दावी भुक्तानी तालिका
एक महिनादेखि तीन महिनासम्म (नब्बे दिन) उमेर समूहको पाठापाठीको हकमा

विवरण	उमेर	वास्तविक क्षतिको प्रतिशत (बीमाङ्क रकम)	कैफियत
१२ महिनासम्म	एक महिना (एकतीस दिन) देखि तीन महिना (नब्बे दिन) सम्म	२५	
	तीन महिना (एकानब्बे दिन) माथि देखि छ महिनासम्म	५०	
	छ महिना माथि देखि नौ महिनासम्म	७५	
	नौ महिना माथिदेखि बाऱ्ह महिनासम्म	१००	

द्रष्टव्य: बीमकले बीमितलाई भुक्तानी गर्दा वास्तविक क्षति प्रतिशत (बीमाङ्क रकमको) दावी रकम निर्धारण गरी अधिक रकम कट्टा गरी भुक्तानी दिनु पर्नेछ ।

(६) – **बाखा बीमालेख**